

JELÍNEK, JIŘÍ – ŘÍHA, JIŘÍ. ROZHODNUTÍ VE VĚCECH
TRESTNÍCH SE VZORY ROZHODNUTÍ SOUDŮ A PODÁNÍ
ADVOKÁTŮ. 5. VYD. PRAHA: LEGES, 2023, 592 S.
ISBN 978-80-7502-670-5

Nakladatelství Leges vydalo na podzim loňského roku již páté vydání úspěšné monografie *Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů*, jejímiž autory jsou prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc., a JUDr. Jiří Říha, Ph.D. Tato kniha obsahově vychází ze svého čtvrtého vydání z roku 2018. Autoři však reagovali na změny trestních předpisů, k nimž od minulého vydání došlo, a rovněž zapracovali nejnovější judikaturu. Nejde však pouze o aktualizované vydání, neboť změnou prošla samotná struktura knihy. Zůstává tradiční rozdělení monografie na teoretickou a praktickou část. Obsah obou částí byl ovšem podstatně rozšířen.

První, teoretická část monografie je doplněna o novou kapitolu zabývající se právní jistotou jako atributem rozhodnutí ve věcech trestních a jako hodnotou trestního práva (kapitola IV.). Obsahem nově přidané kapitoly je výklad právní jistoty, kterou autoři chápou nejen jako právní princip, ale i jako hodnotu, která má zřetelný ústavněprávní rozměr. Autoři vycházejí z pojetí uznávaných právních teoretiků (Alexy, Maršálek ad.), přičemž přínos jejich pojednání pro vědu trestního práva spočívá mimo jiné v tom, že identifikují základní oblasti a problémy, jichž se princip právní jistoty dotýká, *in concreto* se pak zabývají časovou působností trestního zákona a použitím zásad zákazu retroaktivity v neprospěch a příkazu retroaktivity ve prospěch (kap. čtvrtá, § 2, s. 177–181), předvídatelností práva (kap. čtvrtá, § 3, s. 181–183) a v případové studii neurčitým právním pojmům „obstarávání věcí obecného zájmu“ a „úplatek“ v české právní úpravě úplatkářství (kap. čtvrtá, § 4, s. 183–190).

Autoři se nejen kriticky stavějí k současnému pojetí úplatkářských skutkových podstat, ale rovněž zhodnocují dosavadní návrhy *de lege ferenda* a přicházejí s návrhy vlastními. Případová studie ukazuje rigiditu trestního práva hmotného a neschopnost zákonodárce přizpůsobit se měnícím se společenským podmínkám.

Podstatně doplněna pak byla nejdůležitější (a nejobsáhlejší) kapitola V., týkající se písemného vyhotovení rozsudku soudu prvního stupně, který má podle autorů v trestním řízení určité výjimečné postavení. Zde autoři text dále propracovali, a to nejen s ohledem na instrukci Ministerstva spravedlnosti č. 4/2017 ze dne 23. října 2017, o soudních písemnostech, a recentní vývoj judikatury.

Rozšířením prošla rovněž druhá část monografie obsahující vzory rozhodnutí ve věcech trestních a vzory podání advokáta ve věcech trestních. Autoři doplnili seznam vzorů soudních rozhodnutí o výroky usnesení soudu prvního stupně v hlavním líčení o konsensuálních způsobech řešení trestních věcí, příklady výroků rozsudků a usnesení soudů v řízení o opravných prostředcích a o usnesení o předložení věci

k posouzení věcné příslušnosti. Seznam vzorů podání advokáta ve věcech trestních byl rozšířen o stížnost obviněného proti usnesení o zahájení trestního stíhání a návrh odsouzeného na odklad výkonu trestu odnětí svobody pro ohrožení života nebo zdraví odsouzeného.

Vyzdvihnout musím preciznost zpracování soudních rozhodnutí, která jsou skutečnými vzory. Příkladem jsou nově zpracované výroky odvolacího soudu, které slepě nevycházejí pouze z dosavadní praxe, ale snaží se ji kultivovat tak, aby co nejvíce odpovídala zmiňované hodnotě právní jistoty a přispívala k naplnění ideálu spravedlivých soudních rozhodnutí, jež jsou formulována přesvědčivě a srozumitelně. Například poměrně časté rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se částečně zrušuje rozsudek soudu prvního stupně, je formulován zřetelně nejen ve vztahu k novému výroku o trestu, ale i k původnímu výroku o vině, který zůstává nezměněn (vzor č. 36 na s. 523–524). Autoři na četných místech ukazují, že účelem právní literatury není pokrývat nedokonalosti soudní praxe, ale naopak na ně poukazovat, kritickým okem je hodnotit a v ideálním případě se snažit právní praxi kultivovat.

Nejnovější vydání této oblíbené monografie bezpochyby stojí za pozornost. Pokračuje v tradičním výkladu, na který jsme zvyklí z dřívějších vydání. Přesto je na první pohled zřejmé, že páté vydání prošlo rozsáhlou aktualizací a rozšířením nejen v teoretické, ale také v praktické části. Očekávám proto, že i toto vydání knihy bude přinejmenším stejně tak úspěšné jako vydání předešlé.

doc. JUDr. Vladimír Pelc, Ph.D.
Právnická fakulta Univerzity Karlovy
pelc@prf.cuni.cz

DOI: 10.14712/23366478.2024.148